

III

(Akty przygotowawcze)

EUROPEJSKI KOMITET EKONOMICZNO-SPOŁECZNY

473. SESJA PLENARNA W DNIACH 13 I 14 LIPCA 2011 R.

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów: „Stawianie czoła wyzwaniom związanym z rynkami towarowymi i surowcami”

COM(2011) 25 wersja ostateczna

(2011/C 318/12)

Sprawozdawca: **Josef ZBOŘIL**Współsprawozdawca: **Enrico GIBELLIERI**

Dnia 2 lutego 2011 r. Komisja Europejska, działając na podstawie art. 304 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

komunikatu Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Stawianie czoła wyzwaniom związanym z rynkami towarowymi i surowcami”

COM(2011) 25 wersja ostateczna.

Komisja Konsultacyjna ds. Przemian w Przemysle, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 7 czerwca 2011 r.

Na 473 sesji plenarnej w dniach 13–14 lipca 2011 r. (posiedzenie z 14 lipca) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 142 do 4 – 3 osoby wstrzymały się od głosu – przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 EKES z zadowoleniem przyjmuje komunikat Komisji COM(2011) 25 wersja ostateczna pt. „Stawianie czoła wyzwaniom związanym z rynkami towarowymi i surowcami” i europejską inicjatywę na rzecz surowców, będące ważnym krokiem w kierunku rozwiązania tego problemu.

1.2 O ile nie ma powodów, by przypuszczać, że w perspektywie długoterminowej istnieje ryzyko wyczerpania zasobów jakiegokolwiek kluczowego surowca, o tyle w perspektywie krótkoterminowej istnieje realne zagrożenie niedoborami surowców. Takie niedobory mogą być spowodowane czynnikami politycznymi lub gospodarczymi w przypadku, gdy surowce niezbędne do prowadzenia nowoczesnej produkcji w UE są wytwarzane w nielicznych krajach. Surowce, które mogłyby zostać wykorzystane do zmiany obecnych modeli dostaw, występują w wystarczających ilościach i mogłyby być wydobywane w kilku krajach, np. Australii,

Danii (Grenlandii), Stanach Zjednoczonych, ale obecnie o wiele tańszym rozwiązaniem jest poleganie na istniejącym łańcuchu dostaw. Niektóre z tych krajów pokazały już, że wykorzystują tę przewagę w celu realizacji swoich interesów gospodarczych i politycznych.

1.3 EKES apeluje do KE o monitorowanie sytuacji na międzynarodowym rynku surowców kluczowych (wymienionych w regularnie aktualizowanym wykazie w komunikacie COM(2011) 25 wersja ostateczna). EKES zaleca opracowanie kilku prawdopodobnych scenariuszy, w tym scenariusza obejmującego najgorszą sytuację, w celu określenia zagrożeń i ewentualnych rozwiązań. Ponadto EKES popiera potrzebę kontynuowania propagowania w ramach negocjacji prowadzonych na szczeblu międzynarodowym (WTO) wolnego handlu również na rynkach towarowych. Należy zacieśniać współpracę z innymi krajami znajdującymi się w podobnej sytuacji (Stany Zjednoczone, Japonia, Korea Południowa).

1.4 EKES apeluje o prowadzenie bardziej aktywnej polityki zagranicznej w odniesieniu do bezpieczeństwa dostaw surowców dla przemysłu UE. W tym celu państwa członkowskie powinny określić i uzgodnić między sobą najważniejsze wytyczne polityki w zakresie surowców. Dwustronne umowy handlowe i dyplomacja mają największe znaczenie dla zapewnienia dostaw kluczowych surowców dla unijnego sektora przemysłu. Stanowi to najpilniejsze i trudne wyzwanie dla nowo utworzonych służb dyplomatycznych UE. Nie tylko należy bezpośrednio dążyć do zapewnienia bezpieczeństwa dostaw kluczowych surowców, lecz również należy tworzyć warunki sprzyjające interesom UE w krajach docelowych. Należy wykorzystać to, że UE znajduje się wśród najbardziej popularnych i najważniejszych światowych rynków.

1.5 Polityka w zakresie surowców musi stanowić nieodłączną część polityki przemysłowej UE. Pozwoli to na:

- propagowanie efektywnego gospodarowania zarówno pierwotnymi źródłami energii, jak i surowcami, w celu oddzielenia wzrostu od zużycia zasobów;
- stworzenie spójnej polityki w zakresie „górnictwa miejskiego”, której celem będzie odzyskanie i udostępnienie tego źródła cennych surowców oraz propagowanie powiązanych z nim nowych umiejętności i miejsc pracy;
- zintensyfikowanie prac badawczo-rozwojowych związanych z możliwością zastąpienia kluczowych surowców;
- utrzymanie i zwiększenie poziomu zatrudnienia w europejskim sektorze wydobywczym przez zapewnienie ciągłego kształcenia i szkolenia siły roboczej, towarzyszącego przechodzeniu na bardziej zrównoważone metody wydobywcze w ramach dialogu społecznego prowadzonego na wszystkich szczeblach.

1.6 EKES jest zdania, że jednym z potencjalnych rozwiązań jest utworzenie strategicznych zapasów kluczowych surowców i zaleca przeprowadzenie oceny skutków w celu określenia wykonalności takiego planu w przypadku najgorszego scenariusza. Takie działanie mogłoby również mieć negatywne skutki uboczne (np. niewystarczająca elastyczność, wpływ na cenę towaru itp.) i należy je dokładnie przeanalizować. W tym zakresie należy prowadzić konsultacje i podejmować decyzje z udziałem przedstawicieli przemysłu UE.

1.7 EKES zaleca podjęcie inicjatyw mających na celu wspieranie badań, gromadzenia danych i monitoringu w odniesieniu do obecnych lub potencjalnych źródeł surowców w państwach członkowskich, ale i w państwach trzecich. Dane zebrane w wyniku takich badań lub procesów gromadzenia danych, które przeprowadzono przy wsparciu środków publicznych, muszą być dostępne dla wszystkich podmiotów rynkowych w UE oraz władz unijnych i krajowych.

1.8 Komitet uznaje badania i innowacje za najważniejsze elementy polityki w zakresie surowców. Osiąganie postępów wymaga zaangażowania głównych sektorów produkcji

przemysłowej (europejskich platform technologicznych – inicjatywa partnerska dotycząca surowców w kontekście komunikatu KE pt. „Unia innowacji”). Polityka w zakresie surowców musi stanowić priorytet w ramach zbliżającego się ósmego programu ramowego w dziedzinie badań i innowacji w UE.

1.9 EKES zaleca wspieranie obecnych lub nowych metod wydobywania surowców w państwach członkowskich, które to metody spełniają wymogi unijnego prawodawstwa środowiskowego, społecznego i prawodawstwa z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy. Jednym z filarów wszystkich polityk w zakresie surowców powinna być podaż krajowa.

1.10 EKES popiera recykling surowców i podkreśla konieczność zagwarantowania najwyższego poziomu recyklingu tam, gdzie jest to opłacalne i technicznie wykonalne. EKES zaleca propagowanie pozyskiwania surowców ze starych odpadów kopalnianych, które zawierają znaczne ilości różnorodnych metali.

1.11 Komitet popiera wdrożone przez Komisję Europejską środki regulacyjne dotyczące finansowych rynków towarowych, mające na celu zwiększenie przejrzystości, poprawę jakości informowania oraz ulepszenie mechanizmów nadzoru.

2. Dokument Komisji – wprowadzenie

2.1 Komisja opublikowała komunikat COM(2011) 25 wersja ostateczna pt. „Stawianie czoła wyzwaniom związanym z rynkami towarowymi i surowcami” w dniu 2 lutego 2011 r. Zakres tego dokumentu został rozszerzony w stosunku do pierwotnych założeń, zgodnie z którymi planowano uwzględnić jedynie wyzwania związane z surowcami. Uwzględniono w nim również rynki towarowe – zarówno fizyczne, na których odbywa się obrót surowcami, jak i powiązane z nimi rynki finansowe.

2.2 Termin „towar” oznacza dowolny produkt o niewielkiej wartości dodanej, a tym samym bardzo podatny na konkurencję uzależnioną od cen. Surowce, produkty rolne i dobra podstawowe są towaremi. W ostatnich latach na rynkach towarowych obserwowano zwiększoną niestabilność i niespotykane do tej pory zmiany cen.

2.3 Choć nadal toczy się dyskusja na temat względnego wpływu wielu czynników na ceny towarów, jasne jest, że obecnie zmiany cen na różnych rynkach towarowych ściślej się ze sobą wiążą, oraz że rynki towarowe pozostają w bliższym związku z rynkami finansowymi.

2.4 W latach 2002–2008 odnotowano gwałtowne zwiększenie popytu na surowce, spowodowane szybkim wzrostem gospodarczym na świecie, zwłaszcza w krajach rozwijających się, takich jak Chiny, Indie i Brazylia, ale i w innych mniejszych krajach o gospodarkach wschodzących w Azji, Ameryce, a zwłaszcza w Afryce. Ten wzrost popytu będzie nadal stymulowany przez gwałtowne procesy uprzemysłowienia i urbanizacji zachodzące tych krajach.

2.5 Oprócz tego, że w ostatnich latach można było zaobserwować zmienność cen towarów, niektóre kraje wprowadziły ograniczenia na wywóz niektórych kluczowych surowców, takich jak pierwiastki ziem rzadkich (na przykład praeodymu i neodymu oraz kilku innych pierwiastków i minerałów uznawanych za ważne z uwagi na ich zwiększone wykorzystywanie w nowoczesnych technologiach). Ograniczenia te, podobnie jak inne problemy związane ze stabilnymi dostawami surowców, stanowią realne wyzwanie dla europejskiego przemysłu i konsumentów, któremu należy sprostać.

2.6 W przedmiotowym komunikacie opisano zmiany na światowych rynkach towarowych, wyjaśniając zmiany zachodzące na rynkach fizycznych (energii, rolnym i bezpieczeństwa żywnościowego oraz surowców) oraz rosnącą wzajemną zależność rynków towarowych i powiązanych rynków finansowych. W ten sam sposób przedstawiono reakcje polityczne UE.

2.7 Na szczeblu UE powstała inicjatywa mająca na celu zwiększenie integralności i przejrzystości obrotu na rynkach energii oraz nadzoru nad tymi rynkami. Powstało także szereg inicjatyw na rzecz usprawnienia funkcjonowania łańcucha dostaw żywności i zwiększenia przejrzystości na rynkach towarów rolnych. Jako element trwających reform ram prawnych rynków finansowych, Komisja wskazała także środki mające na celu zwiększenie integralności i przejrzystości rynków towarowych instrumentów pochodnych.

2.8 Podstawowym elementem tego dokumentu jest europejska inicjatywa na rzecz surowców. Opiera się ona na trzech filarach:

- zapewnieniu równych szans dostępu do surowców w państwach trzecich;
- wspieraniu stabilnych dostaw surowców ze źródeł europejskich;
- wspieraniu efektywnego gospodarowania zasobami i promowaniu recyklingu.

W dokumencie tym omówiono uzyskane dotychczas wyniki w zakresie wskazania kluczowych surowców oraz w dziedzinie handlu, rozwoju, badań, efektywnego gospodarowania zasobami i recyklingu.

2.9 Pomimo istotnych postępów poczynionych przy realizacji inicjatywy na rzecz surowców, niezbędne są dalsze usprawnienia. Kwestią zasadniczą jest zintegrowane podejście oparte na trzech filarach, gdyż każdy z nich przyczynia się do zapewnienia rzetelnych i stabilnych dostaw surowców do UE.

3. Uwagi ogólne

3.1 EKES wyraża uznanie dla inicjatywy Komisji, mającej na celu rozwiązywanie problemu surowców, oraz komunikatu,

w którym podsumowano rezultaty szeroko zakrojonych prac analitycznych dotyczących tego zagadnienia. Docenia również fakt, że uwzględniono wyniki konsultacji z zainteresowanymi stronami oraz wkład ze strony innych zaangażowanych instytucji UE.

3.2 Europa musi zająć swoje miejsce w nowym świecie, w którym gospodarki wschodzące będą zużywać większą część surowców dostępnych na ziemi w taki sam sposób, jak kraje rozwinięte. Komitet zdaje sobie sprawę z tego, że nie jest to możliwe i że Europa musi ograniczyć zużycie surowców. Pierwszą oznaką istnienia takiej sytuacji jest to, że ceny surowców przemysłowych są określane przez rynek chiński, który jest największym światowym konsumentem i często jednocześnie największym producentem. Konsekwencją tej dominacji będzie w najbliższych latach utworzenie w Chinach nowych rynków surowców (kasowych i kontraktów terminowych). Rynki te są w coraz większym stopniu punktem odniesienia danego sektora.

3.3 Polityka w zakresie surowców musi stanowić nieodłączną część polityki przemysłowej UE. Pozwoli to na:

- propagowanie efektywnego gospodarowania zarówno pierwotnymi źródłami energii, jak i surowcami, w celu oddzielenia wzrostu od zużycia zasobów;
- stworzenie spójnej polityki w zakresie „górnictwa miejskiego”, której celem będzie odzyskanie i udostępnienie tego źródła cennych surowców oraz propagowanie powiązanych z nim nowych umiejętności i miejsc pracy;
- zintensyfikowanie prac badawczo-rozwojowych związanych z możliwością zastąpienia kluczowych surowców (w Japonii już rozpoczęto tego typu program);
- utrzymanie i zwiększenie poziomu zatrudnienia w europejskim sektorze wydobywczym przez zapewnienie ciągłego kształcenia i szkolenia siły roboczej, towarzyszącego przechodzeniu na bardziej zrównoważone metody wydobywcze w ramach dialogu społecznego prowadzonego na wszystkich szczeblach;
- polityka nabywania surowców w krajach rozwijających się, a zwłaszcza w krajach afrykańskich, musi zostać połączona z inwestycjami w kwestie społeczne i infrastrukturę w tych krajach (tak, jak w ostatnich latach w Afryce robią to Chiny).

3.4 Z drugiej strony uwzględnienie rynków towarowych, a nawet w pewnym stopniu rynków finansowych, rozprasza ukierunkowanie przedmiotowego komunikatu. Komitet rozumie potrzebę uwzględnienia szerszej perspektywy w odniesieniu do tego zagadnienia. Warto się jednak zastanowić, czy ramy określono we właściwy sposób.

3.5 Oczywiście jest, że rynki towarowe – zarówno rynki fizyczne, jak i rynki towarowe instrumentów pochodnych – wykazują liczne podobieństwa. Mimo to wiele aspektów je odróżnia, w tym ich cechy charakterystyczne. Łączna siła nabywca (UE) powinna być bardzo silnym argumentem, ale szczególnie negocjacje dotyczące polityki handlowej i zamówień odbywają się głównie na szczeblu dwustronnym.

3.6 Wyraźnie widać potrzebę odzwierciedlenia wspólnej strategii UE w negocjacjach dwustronnych, a tym samym polityka w zakresie surowców musi znaleźć uzasadnienie pod względem praktycznym. EKES ostrzega, że oprócz „twardych faktów” również „miękkie” kwestie, takie jak tworzenie pozytywnego otoczenia emocjonalnego, będą odgrywać ważną rolę. Europa musi określić najważniejsze wytyczne nowej polityki w zakresie surowców, które muszą obejmować:

- dążenie do realizacji inicjatywy Tony’ego Blaira w zakresie przejrzystości w przemyśle wydobywczym (2003 r.) przez propagowanie dobrowolnego przystąpienia do jej realizacji przez wszystkie europejskie kraje;
- wymóg, zgodnie z którym każde przedsiębiorstwo wydobywcze, które jest notowane na europejskiej giełdzie, musi publikować dane dotyczące zysku osiągniętego w poszczególnych krajach (jak uczyniono w Hongkongu w czerwcu 2010 r.);
- przyjęcie prawa zobowiązującego przemysł wydobywczy do publikowania danych dotyczących opłat uiszczanych poszczególnym rządów i państwom (jak uczyniono w Stanach Zjednoczonych, przyjmując w 2010 r. ustawę Dodda-Franka);
- przestrzeganie wytycznych OECD dla dużych, wielonarodowych korporacji w ramach standardowego kodeksu postępowania; oraz
- domaganie się wdrożenia normy ISO 26 000, ułatwiającej osiągnięcie wyższego stopnia odpowiedzialności społecznej przedsiębiorstw na szczeblu mikroekonomicznym.

3.7 Ukierunkowana strategia w zakresie surowców powinna dążyć do osiągnięcia wspólnego celu – stworzenia w Europie silnego, wysoce konkurencyjnego przemysłu, który nie tylko będzie powodował bardzo niewiele emisji, ale który będzie w inteligentny sposób wykorzystywał surowce – i powinna być w stanie spełniać oczekiwania konsumentów i obywateli UE.

3.8 Nasz region staje się coraz mniejszy w skali światowej i w związku z tym dostęp do potrzebnych nam surowców nie jest już tak łatwy, jak wcześniej, ponieważ wiele innych regionów również zaczęło ich potrzebować. W związku z tym musimy o wiele inteligentniej wykorzystywać dostępne nam surowce lub poszukać innych źródeł surowców. Polityka

w zakresie surowców w rzeczywistości dotyczy przyszłości naszego społeczeństwa, a nawet bezpieczeństwa narodowego – jak ma to miejsce w Stanach Zjednoczonych.

3.9 Samo założenie stworzenia unijnej polityki w zakresie surowców pokazuje, że nie możemy polegać jedynie na zwiększaniu ilości surowców. Musimy wykorzystywać surowce w sposób inteligentny – oznacza to uzyskiwanie największej wartości dodanej z każdej tony zużywanego zasobu.

3.10 Istnieją również inne aspekty spójnych ram polityki w zakresie surowców, które nie zostały wzięte pod uwagę, mimo że ich wpływ na dostępność surowców może być nawet jeszcze większy. Jednym z takich aspektów jest np. spójność tej polityki z innymi strategiami politycznymi UE, które również powinny być spójne ze sobą, aby zapobiegać konfliktom w zakresie dostępności surowców.

3.11 Polityka w zakresie surowców i jej wdrażanie na szczeblu UE, jak i na szczeblu państw członkowskich, wymaga pełnej spójności z polityką przemysłową, polityką innowacyjności, efektywnym gospodarowaniem zasobami, polityką środowiskową, polityką rolną i działaniami w tym zakresie, polityką energetyczną, a zwłaszcza polityką w zakresie odnawialnych źródeł energii, polityką handlową oraz polityką konkurencyjności. Taka zintegrowana perspektywa pozwoli przemysłowi UE wykorzystywać potrzebne mu surowce w sposób inteligentny i zrównoważony, przyczyniając się tym samym do realizacji celów strategii „Europa 2020”.

3.12 Budowanie polityki w zakresie surowców w oparciu o krótkoterminowe niedobory niektórych surowców nie jest wystarczające. Należy dogłębnie przeanalizować średnio- i długookresowe skutki niektórych strategii politycznych UE, a także dokonać oceny ich wpływu na surowce. Niektóre z obecnie powszechnie dostępnych surowców mogą w stosunkowo krótkim czasie stać się trudno dostępne. Ważne surowce (np. rudy żelaza i węgiel koksujący) nie zostały uwzględnione w przedmiotowym komunikacie, chociaż ich dostępność w odpowiedniej ilości i o odpowiedniej jakości w niedługim czasie może być zagrożona. Ponadto zmienność i ciągły wzrost ich cen stanowi element niepewności dla łańcuchów wartości w głównych europejskich sektorach produkcji przemysłowej.

3.13 Na przykład, jeśli obowiązkowe cele z zakresu odnawialnych źródeł energii pozostaną niezmiennione, tradycyjne i nowo rozwijające się ekologiczne sektory przemysłu będą zagrożone. To pozwala rozpocząć jeszcze bardziej złożoną dyskusję na temat stabilności, zastępowania i inteligentnego wykorzystywania zasobów. Jest nam potrzebna odwaga polityczna, aby omówić te zagadnienia i by pogodzić ze sobą rozbieżne strategie polityczne. Jeśli będzie to konieczne, UE powinna mieć odwagę, by zmienić decyzje podjęte do tej pory w kontekście całościowych ocen skutków, w których ostrożnie oceniono ostateczne konsekwencje ambitnych celów środowiskowych, szczególnie w przypadku, gdy decyzjom UE nie towarzyszą odpowiednie środki w innych blokach gospodarki.

4. Uwagi szczegółowe

4.1 Fizyczne rynki towarowe

4.1.1 Nie ma wątpliwości co do tego, że konkurencja na rynkach pierwotnych źródeł energii (w szczególności gazu i ropy naftowej) będzie się zwiększać wraz ze wzrostem liczby ludności na świecie (9 miliardów w 2050 r.). Również rynek węgla staje się coraz bardziej obciążony. Jeśli zatem UE ma utrzymać standardy społeczne i socjalne w państwach członkowskich, należy zmobilizować wszystkie lokalne pierwotne źródła energii, w tym nowo odkryte pokłady gazu łupkowego. Taka mobilizacja zasobów musi oczywiście być zgodna ze standardami UE w zakresie ochrony środowiska.

4.1.2 Energia elektryczna jest niezbędna do prawidłowego rozwoju ludzkości. Niezrównoważone rozwijanie zdolności w zakresie wytwarzania energii elektrycznej i sieci przesyłowych może mieć katastrofalne skutki i doprowadzić do zawalenia się socjalnych i gospodarczych struktur społecznych. Wspólna polityka energetyczna UE powinna doprowadzić do zlikwidowania wszystkich niespójności i niepewności w otoczeniu inwestycyjnym, aby zapobiec ewentualnemu deficytowi zdolności w zakresie wytwarzania energii po roku 2020.

4.1.3 EKES rozumie, że zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego na zmiennych rynkach stanowi poważny problem; z drugiej strony priorytetem WPR UE i innych odnośnych unijnych i krajowych strategii politycznych powinno być zapewnienie tego bezpieczeństwa. EKES zwraca się o ochronę gruntów uprawnych przeznaczonych dla celów rolniczych; należy uwzględnić to we wszystkich odnośnych strategiach politycznych, a strategię te należy kształtować i koordynować w taki sposób, aby unikać strat tego rodzaju gruntów, zwłaszcza w wyniku konkurujących ze sobą strategii politycznych lub inicjatyw bądź w rezultacie urbanizacji. W tym kontekście należy opracować sprawiedliwe reguły również dla handlu międzynarodowego, które będą odzwierciedlać indywidualne warunki naturalne panujące w poszczególnych regionach geograficznych.

4.1.4 Szeroka międzynarodowa współpraca jest potrzebna również w celu dokonywania oceny i określania światowych tendencji i sporadycznych wahań rynkowych/poziomów upraw. Należy zapobiegać niebezpiecznym tendencjom.

4.1.5 Należy wykorzystać solidną wiedzę naukową do utrzymania i zwiększenia wydajności upraw, ponieważ obszar gruntów rolnych się zmniejsza, a zgodnie z przewidywaniami w 2050 r. trzeba będzie zapewnić żywność 9 miliardom ludzi na świecie.

4.2 Rynki towarowe i powiązane rynki finansowe

4.2.1 Mimo że Komisja Europejska wprowadziła w ostatnich latach ogromny pakiet środków regulujących rynki finansowe, przepływy inwestycji na rynku pochodnych instrumentów towarowych są nadal dalekie od spełniania swojej pierwotnej funkcji zabezpieczającej od ryzyka i nastawione na działania spekulacyjne, które wywołują znaczne zakłócenia cen i wyrządzają poważne szkody najłabszym podmiotom na rynku, w szczególności konsumentom i MŚP.

4.2.2 Komitet zgadza się jednak z uwagami Komisji, że istnieje potrzeba lepszego zrozumienia wzajemnych relacji między fizycznymi i finansowymi rynkami towarowymi. Popiera on również zalecane dążenie do zwiększenia przejrzystości, a nawet odpowiedzialności tych uczestników rynku, którzy naruszają uzgodnione reguły. Priorytetem dalszych działań z zakresu rozwoju i innowacji powinno być ułatwianie dostępu do finansowania poszczególnym uczestnikom rynku, a zwłaszcza MŚP.

4.3 Europejska inicjatywa na rzecz surowców

4.3.1 Komitet wyraża uznanie dla tej inicjatywy, będącej istotnym elementem strategii „Europa 2020”. Odzwierciedla ona również koncepcję wydajnego gospodarowania zasobami, chociaż te dwie strategii polityczne powinny zostać połączone w celu uzyskania jak największego możliwego stopnia zgodności i największej wartości dodanej dla obywateli UE.

4.3.2 Jednak koncepcja kluczowego znaczenia w ramach inicjatywy na rzecz surowców wymaga bardziej ogólnego przeglądu i szczegółowej oceny szeregu właściwych strategii politycznych. Takie całościowe podejście powinno zapewnić odpowiednią zgodność polityki i miałyby o wiele większy efekt synergi.

4.3.3 Z drugiej strony wykaz kluczowych surowców stanowi dobry punkt odniesienia pod względem priorytetów, które nowo utworzone służby dyplomatyczne UE powinny realizować na szczeblu UE w ramach polityki w zakresie surowców.

4.3.4 Oczywiście wykaz ten musiałby podlegać regularnej kontroli zgodnie z ustalonymi kryteriami w celu upewnienia się, czy obecność danego surowca w tym wykazie wciąż jest uzasadniona. Nie ulega wątpliwości, że dla realizacji inicjatywy w zakresie surowców niezbędne są spójne dane oraz wiedza techniczna i rynkowa.

4.3.5 Bez wątplenia takie niedobory surowców wymagają również regularnego kontrolowania wydajności źródeł. Z drugiej strony stale rosnące ceny są najlepszym bodźcem do zwiększania wydajności, która charakteryzuje wszystkie zrównoważone rodzaje działalności. W bezustannym dążeniu do jak najbardziej wydajnego gospodarowania zasobami pomoc mogą standardy wydajności i koncepcja ekoprojektu.

4.3.6 Zagrożenie stale zwiększającym się niedoborem surowców i rosnącymi cenami powinno zostać przeanalizowane na szczeblu mikroekonomicznym w celu określenia jego wpływu na konkurencyjność i w rzeczywistości na utrzymywanie miejsc pracy w zagrożonych sektorach.

4.3.7 Strategia handlowa UE dotycząca surowców musi być wystarczająco czuła i elastyczna. Z uwagi na to, że rzeczywisty obrót odbywa się głównie na szczeblu dwustronnym, między poszczególnymi państwami członkowskimi, trudniej jest stworzyć wspólną politykę handlową UE. W rzeczywistości nie można spodziewać się zbyt wiele ze strony WTO, chociaż w procesie budowania wiarygodności należy przestrzegać wzajemnie uzgodnionych reguł.

4.3.8 Niedobór surowców z jednej strony przyspiesza prace badawczo-rozwojowe i proces wprowadzania innowacji ukierunkowanych na bezustanne zwiększanie wydajności gospodarowania zasobami i odpowiednie zastępowanie niektórych surowców. Należy zauważyć, że niektóre z kluczowych surowców są niezwykle potrzebne w wysokosprawnych technologiach, w związku z czym stanowi to swego rodzaju błędne koło.

4.3.9 Komisja powinna angażować największe europejskie sektory produkcji przemysłowej, w szczególności poprzez europejskie platformy technologiczne, w określonej partnerskiej inicjatywę w zakresie surowców w ramach projektu przewodniego KE „Unia innowacji”, uwzględniając jednocześnie pogorszenie standardów jakości niektórych surowców w ostatnich latach. Potrzeba jeszcze większej liczby miejsc pracy wymagających wysokich kwalifikacji, aby wykorzystać wysoki potencjał w zakresie innowacyjności w procesach produkcji.

4.3.10 Komitet wyraża uznanie dla podjętej przez Komisję inicjatywy na rzecz opracowania wytycznych dotyczących sposobu dostosowania konkurujących sposobów wydobycia minerałów do prawodawstwa dotyczącego ochrony środowiska w ramach sieci Natura 2000. Ma to podstawowe znaczenie dla sprawiedliwie funkcjonujących, zdrowych i zrównoważonych obszarów oraz dla zapewnienia krajowej podaży surowców, która musi być jednym z filarów strategii politycznych na rzecz surowców.

4.3.11 EKES zwraca uwagę na swoją opinię w sprawie dostępu do surowców wtórnych⁽¹⁾ i popiera zwarte w niej wnioski i zalecenia. Należy tu wspomnieć o zaleceniu dotyczącym elastyczności instrumentów niezbędnych do zatrzymania jak największej ilości tych surowców wtórnych w UE.

4.3.12 Komitet jest ponadto zdania, że w przedmiotowym komunikacie brakuje informacji dotyczących skutków polityki na rzecz zasobów na zatrudnienie, a zwłaszcza dotyczących odsetka zagrożonych miejsc pracy w przypadku niespełnienia założeń tej polityki.

4.4 Należy również zainicjować poważną dyskusję na temat najgorszych scenariuszy, np. tymczasowych niedoborów niektórych kluczowych zasobów w perspektywie krótkoterminowej. Polityka na rzecz łagodzenia skutków dla europejskiego przemysłu mogłaby obejmować również decyzję o utworzeniu pewnych strategicznych rezerw wybranych surowców. Tego rodzaju strategię polityczną omawiano w państwach pozaeuropejskich (Stanach Zjednoczonych, Korei i Japonii), a pomimo tego, że mogą one mieć pewne negatywne skutki dla rynków towarowych, są one w stanie ułatwić przetrwanie pewnego okresu, w którym dane surowce nie są dostępne na rynku w wystarczającej ilości.

Bruksela, 14 lipca 2011 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Staffan NILSSON

⁽¹⁾ Opinia EKES-u w sprawie dostępu do surowców wtórnych (złomu metalowego, papieru odzyskanego w wyniku recyklingu itd.), Dz.U. C 107 z 6.4.2011, s. 1.